

ความคาดหวังของครูบรรณารักษ์ต่อบทบาทของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

นางสาวกนกวรรณ สุภกิจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-454-9

011024

SCHOOL LIBRARIANS' EXPECTATION TO THE ROLE OF
THAI LIBRARY ASSOCIATION IN DEVELOPING
SECONDARY SCHOOL LIBRARIES IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Kanokwan Supakit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคาดหวังของครูบรรณารักษ์ต่อบทบาทของสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทยในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวกนกวรรณ ศุภกิจ

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์จุฑามาศ สุวรรณโครช

รองศาสตราจารย์ประคอง วรรณสุต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิมรุ้ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันิดา สุรวดี)

.....
(อาจารย์จุฑามาศ สุวรรณโครช)

.....
(รองศาสตราจารย์ประคอง วรรณสุต)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ พัฒนกิจจำญู)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความคาดหวังของครูบรรณารักษ์ต่อบทบาทของสมาคมห้องสมุด
 แห่งประเทศไทยในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
 กรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต   นางสาว กนกวรรณ ศุภกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์จุฑามาศ สุวรรณโกธร
 รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต

ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา   2526

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู
 บรรณารักษ์ที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่ควรจะเป็นของสมาคมห้องสมุดแห่ง
 ประเทศไทย ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 3 ด้าน คือ การบริหาร
 และดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน การสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในโรงเรียน และบทบาท
 ในการพัฒนาชุมชนของห้องสมุดโรงเรียน ตัวอย่างประชากรได้แก่ ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติ-
 งานในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครจากโรงเรียน 98 แห่ง ได้
 รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากโรงเรียน 91 แห่ง เป็นจำนวนแบบสอบถาม 145 ฉบับ
 แต่หน้าแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์วิเคราะห์ได้เป็นจำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.50
 ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
 ประเมินค่า สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่ควรจะเป็นของ
 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณหาค่ามัธยิม เลขคณิต
 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของน้ำหนักความคิดเห็นโดยการ
 ทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ครูบรรณารักษ์เห็นว่าสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยมีบทบาท
 ที่เป็นจริงต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง
 และคาดหวังให้สมาคมมีบทบาทต่อทุกเรื่องโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก บทบาทที่เป็นจริงและ

บทบาทที่คาดว่าควรจะเป็นของสมาคมตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้สมาคมปรับปรุงบทบาทของตนเองโดยใช้แนวทางทั้ง 3 ด้านดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาปรับปรุงด้วย สมาคมควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานและโครงการในอนาคตให้บรรณารักษ์ได้ทราบมากขึ้น ควรเป็นผู้นำในวิชาชีพและทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพนี้เห็นความสำคัญของสมาคมทางวิชาชีพ และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ สมาคมควรร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบห้องสมุดโรงเรียน เพื่อช่วยแก้ปัญหาและปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูบรรณารักษ์ได้ทำงานวิชาการและงานวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

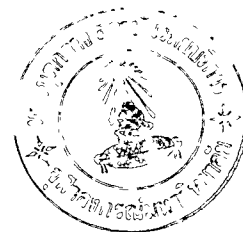
Thesis Title   School Librarians' Expectation to the Role of
Thai Library Association in Developing Secondary
School Libraries in Bangkok Metropolis

Name   Miss Kanokwan Supakit

Thesis Advisor   Mrs. Chutamart Suwanakroth
Associate Professor Prakong Karnasoot

Department   Library Science

Academic Year   1983

ABSTRACT

The purpose of this research was to compare school librarians' opinion on the actual and expected roles of the Thai Library Association in developing school libraries in Bangkok with focus on three aspects: school library administration and management, Library Science teaching in schools, and the roles of school libraries in developing the communities. The research population was school librarians working in 98 secondary governmental schools in Bangkok. The questionnaires^{es} received from 91 schools. The total of questionnaires^{es} received 145 copies. The completed ones ready to be analyzed were 140 copies or 96.5 of the received questionnaires. The questionnaire, as a research tool, was constructed in the rating scale forms inquiring the opinion into the actual and expected roles of the Thai Library Association. Arithmetic Mean, Standard Deviation were employed to analyze the data.

The school librarians' opinion indicated that the Thai Library Association had its actual effect less and moderately

on three aspects of school library development on the average. The prospective roles of the Thai Library Association in every aspect were required at high level. The school librarians' opinion upon the actual and prospective roles of the Thai Library Association were significantly different at .01

The Thai Library Association was suggested to improve its roles by undertaking three aspects as a part of its guideline. The Thai Library Association should publicize its activities and programs to all the librarians, moreover, it should perform the leadership in the profession and encourage the librarians to realize the importance of their professional association and they should be ready to collaborate. The Thai Library Association should co-operate with the government offices concerning the school libraries in order to improve them. Finally, the Thai Library Association should encourage the librarians to improve the academic knowledge and do the research.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์จุฑามาศ สุวรรณโคตรข และรองศาสตราจารย์ประคอง กรวรรณสุท อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนสำนวนภาษาด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านทั้ง 2 เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความเมตตาและคำแนะนำต่อผู้วิจัยเสมอมาเช่นกัน

ขอขอบคุณสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยและครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งให้การเก็บข้อมูลที่ทำให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน และผู้ที่มีใ้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้

และงานวิจัยนี้มารดาและพี่ ๆ เป็นผู้สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ท้ายสุดนี้

กนกวรรณ สุภกิจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

๗

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ขอบเขตการวิจัย	12
วิธีดำเนินการวิจัย	12
ข้อตกลงเบื้องต้น	14
นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15

2 ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย

ความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน	16
วัตถุประสงค์และหน้าที่ของห้องสมุดโรงเรียน	18
พัฒนาการของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย	22
บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการกับกิจการห้องสมุดโรงเรียน	24
สภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กล่าวถึงในงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	30
สภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน	37

แนวโน้มน้ำของห้องสมุดโรงเรียนยุคใหม่	
ศูนย์สื่อการศึกษา	40
ประวัติความเป็นมา	41
บุคลากร	43
การดำเนินงานและบริการ	46
วัสดุของศูนย์สื่อการศึกษา	47
สถานที่	49
3	บทบาทของสมาคมห้องสมุดต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน บทบาทและกิจกรรมของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย . . . . . 51 บทบาทและกิจกรรมของสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนอเมริกัน 61
4	วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย . . . . . 70 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 75
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ขอค้นพบ . . . . . 96 อภิปรายผล . . . . . 99 ข้อเสนอแนะ . . . . . 111 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต 113
	บรรณานุกรม 115
ภาคผนวก ก.	รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่สังกัดกรม สามัญ กระทรวงศึกษาธิการ 126
ข.	ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหน้าที่ของโรงเรียน มัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท พ.ศ. 2525 131

10	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ ครูบรรณารักษ์	89
11	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	90
12	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการพัฒนาชุมชนของห้องสมุดโรงเรียนตามความ คิดเห็นของครูบรรณารักษ์	91

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครูบรรณารักษ์แยกตามวุฒิ	76
2	ความสัมพันธ์ระหว่างครูบรรณารักษ์กับสมาคมฯ	77
3	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านบุคฉลากรตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	78
4	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	80
5	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านสถานที่ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	81
6	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านหนังสือ สิ่งพิมพ์ อื่น ๆ และวัสดุห้องสมุด ตามความ คิดเห็นของครูบรรณารักษ์	82
7	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านครุภัณฑ์ห้องสมุด ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	85
8	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียน ตาม ความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	86
9	เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ สมาคมฯในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ค่านความร่วมมือและความสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์	88

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค. รายชื่อของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางของกรม สามัญศึกษา	135
บัญชีรายนามกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง ตามคำสั่งกรมสามัญศึกษาที่ 4952/2526	141
ง. มาตราฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	145
จ. รายชื่อหนังสือที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดพิมพ์	
1. หนังสือสำหรับเด็ก	149
2. หนังสือทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และหนังสือทั่วไป	150
3. หนังสือชุดห้องสมุด	152
ฉ. สูตรที่ใช้ในการคำนวณ	154
ช. แบบสอบถาม	158
ประวัติผู้เขียน	172

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย